

Posudek bakalářské práce Markéty Cehákové *Lexikální výrazy pro popis barvy hudebního zvuku v češtině*

Bakalářská práce je věnována jazykovému (lexikálnímu) popisu barvy zvuku, při kterém jsou obvykle využívány výrazy nepřímé, tedy pocházejících z jiných tematických oblastí. Tím se nabízí řada aspektů lingvistické (a kognitivnělingvistické) analýzy; ty byly v práci promyšleně a zdárně uplatněny (tj. lexikální sémantika v širokém smyslu, zdrojové oblasti původní příslušnosti nepřímých pojmenování, způsoby přenosu jejich lexikálních významů atd.). Vzhledem k tomu, že se barvě zvuku v češtině dosud naše lingvistika nevěnovala, jde o práci novátorskou, a tedy vítanou. Je třeba také ocenit, že si autorka téma zvolila a vymezila zcela samostatně, s využitím vlastních znalostí z oboru hudba. Jednou z motivací jí byly práce J. Štěpánka a O. Moravce zabývající se barvou zvuku z pohledu hudební akustiky a konstrukce percepčního prostoru.

Cílem bakalářské práce bylo shromáždit repertoár prostředků popisujících barvu hudebního zvuku a ověřit hypotézu, že jsou to výrazy primárně určené např. k popisu tvaru, struktury a jiných vizuálních vlastností nebo emočního působení. Metodologie práce vychází z principů sémantické analýzy a kategorizace a vzhledem k tématu také z psychoakustiky. Jazykový materiál k analýze byl získán on-line dotazníkem zaměřeným na popis zvukových ukávek. Také při sestavování a vyhodnocování dotazníku si autorka počínala zcela samostatně, kladně hodnotím také to, že pilotní verzi dotazníku otestovala v rámci bakalářského semináře ÚČJTK FF UK a následně ji upravila. Podařilo se jí od 34 respondentů hodnocením 27 hudebních nahrávek shromáždit 602 výrazů. Jejich pečlivá sémantická analýza i posouzení frekvence a univerzálnosti užívání přinesly zajímavá fakta a cenné poznatky.

Bakalářská práce má dobře strukturovaný obsah, text je přehledně členěn do logicky navazujících kapitol a podkapitol, vyvážený je rozsah částí teoretických (a to i v poměru zastoupení výkladů z hudební akustiky a z lexikální sémantiky) a analytických. Interpretace dat je podle mého názoru vesměs adekvátní, závěr práce výstižně shrnuje výsledky dotazníku, komentuje je, reaguje na výchozí hypotézu a naznačuje možnosti dalšího zkoumání tématu. Autorka ve své práci prokázala dobrou orientaci v problematice, schopnost vlastní analýzy i vyvozování závěrů, smysl pro práci s jazykem, zejména cit pro lexikální sémantiku i schopnost psát odborný text. Její práce má velmi dobrou jazykovou úroveň, je formulována srozumitelně a přesně, autorka náležitě pracuje se sekundární odbornou literaturou a odkazy na ni, vhodně zařazuje přehledové a vzorně vypracované tabulky a grafy přibližující kvantitativní údaje z vlastního výzkumu.

K práci mám jen dílčí připomínky, uvádím je v přehledu a některé jako podklad k diskusi při obhajobě:

1) Obsahová přesnost

s. 6: „Potíž je v tom, že úplně stejnými typy výrazů (od přesných identifikací až po velmi obrazné, individuální asociace) je zvuk popisován i v běžném jazyce, kde je naopak přesnost žádoucí.“

– Co je zde přesně míněno „běžným jazykem“? Je termín užit jako opozice k uměleckému (básnickému) jazyku, nebo jako opozice k odbornému jazyku?

s. 45: „Některé výrazy se objevily v několika variantách, které se často lišily pouze na morfologické rovině nebo byly velmi významově blízké.“

– Které morfologické rozdíly se vyskytly a byly nějak signifikantní pro lexikálněsémantické hodnocení výrazů?

s. 47: „Ještě před analýzou sémantické povahy nasbíraných výrazů by bylo vhodné se pozastavit nad obecnějšími zákonitostmi (či spíše nedostatků zákonitostí) jejich užívání,“

– O které obecnější zákonitosti jde? Uveďte nějaký příklad.

s. 63: Původ zvuku: *úderný*; s. 65: Určitost: *srozumitelný*, Stálost: *mutující*

– S vědomím relativnosti a jisté subjektivnosti kategorizace metaforických výrazů zvažují přiřazení uvedených výrazů k uvedeným vlastnostem při konceptualizaci zvuku jako hmotného objektu.

2) Formulační vhodnost, (ne)obratnost

s. 16: „uchylovali k pro ně již zavedeným výrazům,“

s. 41: „měli možnost některé z nich přeskočit.“

s. 47: „čistota terminologie“

s. 53: „Na tomto faktu se ale mohly podepsat úvodní instrukce.“

3) Pravopisné nedostatky (interpunkce)

s. 17: „byli pouze požádáni o sdělení výrazů, které k popisu zvuku běžně používají a poté o doplnění výrazů jim významově blízkých“

s. 22: „zvuku, kvalitu provedení, apod.“

s. 38: „v takových aspektech zvuku jako je výška tónu,“

s. 43: „Vzhledem k závěrům předchozích výzkumů, nebyly u participantů sbírány biografické údaje.“

s. 47: „Část výrazů, na něž nelze narazit u Štěpánka s Moravcem tvoří výrazy popisující délku“

s. 60: „Skupina výrazů, které zobrazují zvuk jako živou bytost je velmi obsáhlá.“

s. 36: „zkušenosti z fyzickými objekty,“

Závěr: Bakalářská práce Markéty Cehákové splňuje nároky kladené na bakalářskou práci.

Doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji klasifikovat ji stupněm **v ý b o r n ě**.

doc. PhDr. Ivana Bozděchová, CSc.

Praha 10. 8. 2018